

Powstanie Wielkopolskie

<https://pw.ipn.gov.pl/pwi/pamiec/miejsca-pamieci/9730,ZNIN-miasto-powiatowe-w-województwie-kujawsko-pomorskim.html>
26.04.2024, 11:01

ŻNIN (miasto powiatowe w województwie kujawsko-pomorskim)

1. Przed budynkiem Szkoły Podstawowej nr 1 (ul. Szkolna 4) 22 XII 1999 r. odsłonięto pomnik powstańców wielkopolskich. Ma on formę głazu na cokole z płytek kamiennych, na którym umieszczono tablicę z informacją o wystawieniu pomnika przez *młodzież i społeczeństwo*. Obok stoi maszt flagowy.

2. Na skwerze przy ul. Kościuszki odsłonięto 14 IX 1969 r. pomnik Walki i Męczeństwa dłuta Józefa Kocpzyńskiego. Powstał on z brył czerwonego piaskowca szydłowieckiego, między którymi umieszczono odlew żeliwny w formie ramy z czterema symbolicznymi postaciami. U góry widnieją daty *1918-1919* i *1939-1945*, a u dołu napis: *Pamiętamy*.

3. Na ścianie domu na narożniku ulic 700-lecia i

Lewandowskiego umieszczono około 1930 r. marmurową tablicę upamiętniającą śmierć Władysława Lewandowskiego (1891-1919), szeregowca z kompanii żnińskiej, pierwszej ofiary powstania wielkopolskiego z terenu miasta. Poległ on 1 I 1919 r. przy mostku na lewym brzegu Gąsawki.

4. Na ścianie narożnego domu u zbiegu pl. Wolności i ul. Rychlewskiego znajduje się kamienna tablica nieregularnego kształtu ku czci porucznika Kazimierza Rychlewskiego, organizatora i dowódcy powstania wielkopolskiego na terenie Żnina, wmurowana w 40. rocznicę jego stracenia w obozie hitlerowskim w Mauthausen 26 XII 1942 r.

5. Na ścianie domu mieszkalnego przy ul. Janickiego 2 umieszczona została kamienna tablica poświęcona *matkom i ich synom* - powstańcom, którzy *sercem i bronią przywrócili Żnin do Macierzy*. Odsłonięto ją 10 I 2009 r. w ramach obchodów 90. rocznicy powstania.

6. Na cmentarzu parafialnym (znajdującym się przy ul. Gnieźnieńskiej), na końcu głównej alejki, spoczywają w zbiorowym grobie powstańcy wielkopolscy, którzy *oddali swe życie* w styczniu 1919 r. w Żniniu i okolicach. Mogiła pokryta jest ona płytkami kamiennymi. Nagrobek z 1929 r. ma formę ażurowej ściany zaokrąglonej na brzegach. U góry widnieje wizerunek orła w koronie i krzyż przysłonięty tkaniną, a pod nim czarna tablica kamienna z nazwiskami 16 powstańców (*LS* w trzech przypadkach podaje nieco inne brzmienie nazwiska). Po bokach znajduje się ogrodzenie łańcuchowe zawieszane na kamiennych kulach.

7. Na tyłach zajezdni transportowej przy ul. Mickiewicza (wylotowej w kierunku Bydgoszczy) wzniesiono w 1950 r. pomnik powstańców wielkopolskich rozstrzelanych w tym miejscu przez hitlerowców w listopadzie 1939 r. w trzech egzekucjach o nieznaney dokładnie liczbie ofiar. Ma on formę płasko leżących elementów betonowych z napisem pamiątkowym na najwyższym z nich, położonym nieco ukośnie. Wokół stoi ogrodzenie łańcuchowe na betonowych słupkach. Dojście do pomnika prowadzi dróżką odchodzącą obok domu przy ul. Mickiewicza 86.

Zobacz też Góra.

